

Närvård i Sörmland
Kommuner – region i samverkan

Överenskommelse om samverkansrutiner

Hälsoundersökning i anslutning till att barn och unga,
0–20 år, placeras för vård utanför det egna hemmet

Dokumentinformation

Dokumenttitel: Överenskommelse om samverkansrutiner – Hälsoundersökning i anslutning till att barn och unga, 0–20 år, placeras för vård utanför det egna hemmet	Diarienummer NSV17-0024-4 Diarienummer (efter revidering) NSV22-0033-1
Dokumentkategori: Överenskommelse	
Dokumentansvarig: Länsstyrgruppen för närvård i Sörmland	
Beslutad av: Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård den 3 november 2017, § 27/17 Nämnden för samverkan och vård beslutar, utifrån revideringar i detta dokument, den 28 oktober 2022, § 21/22 Beredning i Länsstyrgruppen den 2 september 2022, som godkänt underlaget med revideringar.	
Giltighetstid: 2022-10-28 – tills vidare. Överenskommelsen kan sägas upp i sin helhet och för samtliga parter efter beslut i NSV.	
Revideringar i överenskommelsen: Aktualitetsprövas då Socialstyrelsen meddelar föreskrifter om hälsoundersökningar (Lag (2017:209) om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet). Överenskommelsen revideras under år 2022 med utgångspunkt i föreskriften (HSLF-FS 2019:19) om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet	

Underskrifter

Jan Grönlund, *Regiondirektör*
Region Sörmland

Titti Kendall, *Verksamhetschef läns gemensamt
regionalt stöd, för kommunerna, beslut i
Länsstygruppen den 2 september 2022*

Innehåll

Underskrifter	3
Överenskommelse om samverkansrutin vid hälsoundersökningar	2
Nya bestämmelser och ny lag	2
Barn och unga, 0–20 år som avses	3
Ekonomi.....	3
Samverkansrutin – hälsoundersökning av fysisk och psykisk hälsa	4
Socialtjänsten ska kontakta regionen	4
Hälsoval förmedlar kontakt.....	5
Socialtjänstens uppgifter.....	5
Lämna uppgift om vem som kommer att närvara vid hälsoundersökningen.....	5
Regionens uppgifter.....	6
Samtycke till hälsoundersökningen och att inhämta uppgifter om tidigare hälso- och sjukvård	6
Barns rätt till delaktighet och information	6
Hälsoundersökningen	6
Dokumentation efter hälsoundersökningen	7
Uppföljning inom hälso- och sjukvården	7
Hälsoundersökningen och utlåtandet.....	7
Samordnad individuell plan (SIP).....	7
Samverkansrutin - hälsoundersökning oral hälsa	8
Socialtjänstens uppgifter.....	8
Socialtjänsten ska kontakta regionen.....	8
Lämna uppgift om vem som kommer att närvara vid hälsoundersökningen	9
Tandvårdens uppgifter	9
Undersökningen.....	9
Samtycke till hälsoundersökningen och att inhämta uppgifter om tidigare tandvård	9
Barns rätt till delaktighet och information	10
Bedömning, planerade åtgärder och uppföljning	10
Undersökningen och utlåtandet	10
Samordnad individuell plan (SIP).....	10

Överenskommelse om samverkansrutin vid hälsoundersökningar

Från och med 2017-11-15 ersätter denna Överenskommelse om samverkansrutiner vid hälsoundersökning i anslutning till att barn och unga personer 18–20 år placeras för vård utanför det egna hemmet de båda tidigare frivilligt tecknade överenskommelserna och samverkansrutinerna från 2014-01-01 mellan kommunerna och Region Sörmland om:

- Läkareundersökning i samband med att barn placeras i familjehem eller hem för vård eller boende (HVB).
- Bedömning av tandhälsa i samband med att barn placeras i familjehem eller hem för vård eller boende (HVB).

Denna rutin är reviderad 2022-08-26, utifrån föreskriften (HSLF-FS 2019:19).

Nya bestämmelser och ny lag

Den 15 april 2017 trädde nya bestämmelser i kraft som syftar till att ytterligare stärka placerade barns och ungas (0–20 år) tillgång till hälso- och sjukvård inklusive tandvård:

1. Bestämmelser har införts i både socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen om att kommuner och region ska ingå överenskommelser om samarbete i fråga om barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.¹
2. En ny bestämmelse har införts i socialtjänstlagen som innebär, om det inte är obehövligt, att socialnämnden ska underrätta regionen om att ett barn eller en ung person 18–20 år ska erbjudas en hälsoundersökning i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds.²
3. En ny lag reglerar regionens skyldighet att erbjuda hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.³

Samverkanrutinen i detta dokument reglerar hur Region Sörmland och kommunerna i Sörmland har kommit överens om hur de ska samarbeta kring punkterna 2 och 3.

¹ Socialtjänstlagen 5 kap. 1 d §, hälso- och sjukvårdslagen 16 kap. 3 § 3 p.

² Socialtjänstlagen 11 kap. 3 a §.

³ Lag (2017:209) om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Sedan den 1 januari 2013 är socialnämndens ansvar för de placerade barnens hälsa förtydligat i socialtjänstlagen (SoL). Socialnämnden ska enligt 6 kap. 7 § SoL verka för att barn som är placerade i familjehem, jourhem, annat enskilt hem, stödboende eller hem för vård eller boende får den hälso- och sjukvård de behöver. Hälso- och sjukvården har en skyldighet att samverka med socialtjänsten kring barn som far illa eller riskerar att fara illa (2 f § HSL och 6 kap. 5 § PSL).

I september 2019 utkom föreskriften (HSLF-FS 2019:19) om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Föreskriften trädde i kraft 1 januari 2020.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2019-9-6291.pdf>

Barn och unga, 0–20 år som avses

Placeringar i:

- Familjehem
- Jourhem
- Stödboende
- Hem för vård eller boende inklusive placeringar på Statens institutionsstyrelse (SiS)

Ekonomi

Regionerna tillförs 10 miljoner årligen för att utföra hälsoundersökningarna.

Samverkansrutin – hälsoundersökning av fysisk och psykisk hälsa

Denna samverkansrutin mellan Region Sörmland och kommunerna i Sörmland syftar till att tydliggöra varje parts uppgift i samband med att barn och unga 0–20 år som placeras för vård utanför det egna hemmet ska få sin lagstadgade rätt tillgodosedd och genomgå en hälsoundersökning av fysisk och psykisk hälsa.

Syftet med hälsoundersökningen är att den ska ge underlag för en medicinsk bedömning av barnets eller den unges tidigare och aktuella hälsa samt behov av insatser från hälso- och sjukvården.⁴ Bedömningen kan användas både för socialtjänstens planering av vården och för hälso- och sjukvårdens fortsatta kontakter med barnet eller den unga personen.

Socialtjänsten ska kontakta regionen

Socialnämnden ska, om det inte är obehövligt, underrätta regionen om ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år, i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, ska erbjudas en sådan hälsoundersökning som avses i lagen (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Socialsekreteraren kontaktar Region Sörmland genom att ringa Hälsoval på telefonnummer **016-10 43 62** och lämnar uppgifter om namn, personnummer, telefonnummer och vistelseadress gällande den person som ska hälsoundersökas. Om barnet/den unge har skyddade personuppgifter, ska detta anges.

Ensamkommande barn har normalt genomgått en hälsoundersökning för asylsökande⁵. Men om denna inte är identisk med föreskriften (HSLF-FS 2019:19) ska ensamkommande barn erbjudas båda undersökningarna.

Huvudregeln är att en hälsoundersökning ska ske och att det behövs medicinsk kunskap för att avgöra om en hälsoundersökning är obehövlig. Hälsoundersökningen är i princip bara obehövlig om barnet/den unge redan genomgått en undersökning enligt HSLF-FS 2019:19 det senaste året. Socialtjänsten har normalt inte egen expertis för att avgöra om en hälsoundersökning behövs eller ej och bör konsultera BVC/Elevhälsa samt övriga vårdkontakter som barnet/den unge har.

⁴ Behovet av tandvård ingår i hälsoundersökningen, men genomförs separat inom tandvården. Se samverkansrutin för detta på sidan 11 ff.

⁵ SOS 2011:11 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälsoundersökning av asylsökande m. fl.

Om en hälsoundersökning bedöms obehövlig, men barnet/den unge och vårdnadshavaren ändå vill att en hälsoundersökning ska erbjudas, ska socialsekreteraren underrätta regionen.

Socialsekreteraren ska begära en hälsoundersökning även om en läkarundersökning enligt § 32 LVU har ägt rum.

Socialtjänsten ansvarar för att begära en hälsoundersökning enligt HSLF-FS 2019:19 och har en upplysningsskyldighet, vilket gör att sekretessen inte är ett hinder. Ansvarig socialsekreterare bör motivera barnet/den unge att komma till hälsoundersökningen och säkerställa att någon vuxen följer med barnet. Socialsekreteraren kan också vara den som följer med barnet på hälsoundersökningen om inte vårdnadshavaren, eller annan lämplig vuxen/närstående, finns att tillgå. Regionen ansvarar för att informera på plats om hur hälsoundersökningen kommer att genomföras.

Hälsoval förmedlar kontakt

Hälsoval kontaktar den Barnvårdscentral (BVC)/vårdcentral där hälsoundersökningen ska äga rum:

- Barn 0 – 6 år (eller så länge barnet är inskrivet på BVC) ska undersökas på BVC.
- Barn från 7 års ålder och unga personer 18–20 år ska undersökas på vårdcentral.

Hälsoval får uppgift om tidpunkt för hälsoundersökningen samt namn på den/de person/er som kommer att genomföra hälsoundersökningen. Hälsoval vidarebefordrar dessa uppgifter till socialsekreterarens samt besked om var hälsoundersökningen ska äga rum.

Socialtjänstens uppgifter

Lämna uppgift om vem som kommer att närvara vid hälsoundersökningen

Socialsekreteraren ska i förekommande fall lämna uppgift till den BVC/vårdcentral där hälsoundersökningen ska genomföras om vem som kommer att närvara tillsammans med barnet vid hälsoundersökningen (namn, telefonnummer och relation till barnet).

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att barnet eller den unge får det praktiska och ekonomiska stöd som behövs för att komma till hälsoundersökningen. Socialtjänsten förmedlar tiden vidare, efter att de fått den av Hälsoval.

Regionens uppgifter

Regionen ska, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och tandvårdslagen (1985:125), på initiativ av socialnämnden erbjuda en hälsoundersökning i anslutning till att vård utanför det egna hemmet av ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år inleds.

Samtycke till hälsoundersökningen och att inhämta uppgifter om tidigare hälso- och sjukvård

I de fall som hälsoundersökningen görs i samband med en placering enligt socialtjänstlagen krävs vårdnadshavarens samtycke. Barn från och med 15 år ska också lämna sitt samtycke. Regionen ansvarar för samtycke till undersökningen, samt samtycke till inhämtandet av de journaluppgifter som behövs inför hälsoundersökningen. Samtycket behöver inte vara skriftligt men ska dokumenteras.

BVC/vårdcentralen där hälsoundersökningen ska ske inhämtar, efter samtycke från vårdnadshavare och barn över 15 år, eller med stöd av beslut av socialnämnd, de journalkopior från barnets vårdkontakter som behövs för att genomföra hälsoundersökningen.

Om placeringen sker med stöd av LVU, får socialnämnden besluta om att hälsoundersökningen ska ske och att hälso- och sjukvården får inhämta journaluppgifter.

Barns rätt till delaktighet och information

Den som genomför hälsoundersökningen ska utifrån barnets ålder och mognad ge barnet/den unge information om hälsoundersökningen och varför den genomförs.

Barnet/den unge ska få möjlighet att komma till tals och bli lyssnad på. När hälsoundersökningen avslutas ska barnet/den unge ges möjlighet att ställa frågor om undersökningen och om eventuell fortsatt utredning och behandling. Barnet/den unge ska också ges möjlighet att samtala med vårdgivaren på egen hand samt informeras om vårdgivarens tystnadsplikt i privata frågor.

Hälsoundersökningen

Barn 0–6 år hälsoundersöks vid ett teambesök med BHV-sjuksköterska och BHV-läkare på BVC. Eventuellt träffar BHV-sjuksköterskan barnet och medföljande vuxen/vuxna vid ett första besök. Vid behov finns även FBHV-psykolog att tillgå.

Allmänläkare eller annan läkare med specialistkompetens med relevans i det enskilda fallet genomför hälsoundersökningen av barn och unga från och med 7 års ålder fram till 20-årsdagen.

Hälsoundersökningen bör genomföras så snart som möjligt, inom 20 arbetsdagar, efter att socialtjänsten begärt en hälsoundersökning enligt HSLF-FS 2019:19.

Dokumentation efter hälsoundersökningen

Förutom den journalföring som sker vid BVC/vårdcentralen, ska även socialtjänsten få del av de uppgifter som har kommit fram vid hälsoundersökningen för sin vidare planering av vården.

Den BHV-sjuksköterska och BHV-läkare⁶ vid BVC och respektive läkare vid vårdcentral som har genomfört hälsoundersökningen ansvarar för att bedömning, planerade åtgärder och uppföljning sammanfattas i ett utlåtande och överlämnas till barnets/den unges socialsekreterare. Viktigt att utlåtandet utformas så att socialtjänsten, som saknar odontologisk och medicinsk kompetens, kan förstå och få en bild av barnet eller den unges hälsotillstånd, eventuella funktionsnedsättning och vårdbehov.

Uppgifterna ska vara socialtjänsten tillhanda senast tio arbetsdagar efter det att hälsoundersökningen har ägt rum, om inget annat avtalas i det enskilda fallet.

Uppföljning inom hälso- och sjukvården

Den uppföljning och de vidare insatser som berör hälso- och sjukvården ansvarar den som har genomfört undersökningen för att överföra till berörda parter och vid behov remittera till annan vårdgivare.

Hälsoundersökningen och utlåtandet

Undersökningen och utlåtandet ska utgå från Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2019:19) om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2019-9-6291.pdf>

Samordnad individuell plan (SIP)

Om barnet eller den unge får insatser av både kommun och regionen bör en samordnad individuell plan erbjudas. Om barnet eller den unge och vårdnadshavare inte vill att ett SIP-möte ska äga rum, kan socialtjänstens genomförandeplan i stället reglera hur uppföljning ska ske.

---

⁶ Har FBHV-psykolog medverkat vid hälsoundersökningen, så har även psykologen ansvar för att uppgifter förs in och kommer socialnämnden tillhanda.

Samverkansrutin - hälsundersökning oral hälsa

Denna samverkansrutin mellan Region Sörmland och kommunerna i Sörmland syftar till att tydliggöra varje parts uppgift i samband med att barn och unga personer 18–20 år som placeras för vård utanför det egna hemmet ska genomgå en hälsundersökning av oral hälsa.

Syftet med undersökningen är att den ska ge underlag för en bedömning av barnets eller den unges behov av tandvård. Bedömningen kan användas både för socialtjänstens planering av vården och för tandvårdens fortsatta kontakter med barnet eller den unge.

Socialtjänstens uppgifter

Socialtjänsten ska kontakta regionen

Socialnämnden ska, om det inte är obehövt, underrätta regionen om att ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år, i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, ska erbjudas en sådan hälsundersökning som avses i lagen (2017:209) om hälsundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Socialekreteraren kontaktar tandvården genom att ringa den klinik där barnet/den unge är listat. Om det finns osäkerhet om vilken klinik som ska kontaktas, kan frågan ställas till Tandvårdsenheten, telefonnummer **0155-24 59 21**.

Socialekreteraren ska lämna uppgifter om namn, personnummer, telefonnummer samt vistelseadress gällande den person som ska erbjudas en undersökning. Om barnet/den unge har skyddade personuppgifter ska detta anges.

Ensamkommande barn har normalt genomgått en hälsundersökning för asylsökande⁷. Men om denna inte är identisk med föreskriften (HSLF-FS 2019:19) så ska ensamkommande barn erbjudas båda undersökningarna.

Huvudregeln är att en hälsundersökning ska ske och att det behövs odontologisk kunskap för att avgöra om en hälsundersökning är obehövt. Socialtjänsten har normalt inte egen expertis för att avgöra om en hälsundersökning behövs eller ej och bör konsultera ansvarig tandläkare. Hälsundersökningen är i princip bara obehövt om barnet/den unge har genomgått en fullständig undersökning av tandläkare det senaste året.

---

⁷ SOS 2011:11 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hälsundersökning av asylsökande m. fl.

Om en fullständig undersökning har genomförts under senaste året kan ansvarig tandläkare basera sitt utlåtande på den, om samtycke finns, och om det sker i överenskommelse med socialtjänsten.

Om en hälsoundersökning bedöms obehövlig, men barnet/den unge och vårdnadshavaren ändå vill att en hälsoundersökning ska erbjudas, ska socialsekreteraren underätta kliniken.

Lämna uppgift om vem som kommer att närvara vid hälsoundersökningen

Socialsekreteraren ska i förekommande fall lämna uppgift till den klinik där undersökningen ska genomföras om vem som kommer att närvara tillsammans med barnet vid undersökningen (namn, telefonnummer och relation till barnet).

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att barnet eller den unge får det praktiska och ekonomiska stöd som behövs för att komma till hälsoundersökningen.

Tandvårdens uppgifter

Regionen ska, utöver vad som följer av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och tandvårdslagen (1985:125), på initiativ av socialnämndenerbjuda en hälsoundersökning i anslutning till att vård utanför det egna hemmet av ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år inleds.

(1 § lag (2017:209) om hälsoundersökningar av barn och unga somvårdas utanför det egna hemmet)

Undersökningen

Med undersökning avses fullständig undersökning utförd av tandläkare. Undersökningen ska utföras, inom 20 arbetsdagar, efter att socialtjänsten begärt en hälsoundersökning enligt HSLF-FS 2019:19.

Samtycke till hälsoundersökningen och att inhämta uppgifter om tidigare tandvård

I de fall som hälsoundersökningen görs i samband med en placering enligt socialtjänstlagen krävs vårdnadshavarens samtycke. Barn från och med 15 år ska också lämna sitt samtycke. Vårdgivaren ansvarar för samtycke till undersökningen samt samtycke till inhämtandet av de journaluppgifter som behövs inför undersökningen. Samtycket behöver inte vara skriftligt men ska dokumenteras.

Om placeringen sker med stöd av LVU, får socialnämnden besluta om att hälsoundersökningen ska ske och att vårdgivaren får inhämta journaluppgifter.

Barns rätt till delaktighet och information

Den som genomför undersökningen ska utifrån barnets ålder och mognad ge barnet information om undersökningen och varför den genomförs. Barnet ska få möjlighet att komma till tals och bli lyssnad på. När undersökningen avslutas ska barnet ges möjlighet att ställa frågor om undersökningen och om eventuell fortsatt utredning och behandling.

Bedömning, planerade åtgärder och uppföljning

Förutom den journalföring som sker vid mottagningen ska även socialnämnden få del av de uppgifter som har kommit fram vid undersökningen för sin planering av vården. Tandläkaren ansvarar för att bedömning, planerade åtgärder och uppföljning sammanfattas i ett utlåtande och överlämnas till barnets/den unges socialsekreterare.

Uppgifterna ska vara socialtjänsten tillhanda så snart som möjligt senast tio arbetsdagar efter det att undersökningen har ägt rum, om inget annat avtalas i det enskilda fallet.

Tandläkaren ansvarar för den uppföljning och de åtgärder som berör tandvården, inklusive eventuella remisser.

Undersökningen och utlåtandet

Undersökningen och utlåtandet ska utgå från Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2019:19) om hälsoundersökningar av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2019-9-6291.pdf>

Samordnad individuell plan (SIP)

Om barnet eller den unge får insatser av både kommun och region bör en samordnad individuell plan erbjudas. Om barnet eller den unge och vårdnadshavare inte vill att ett SIP-möte ska äga rum, kan socialtjänstens genomförandeplan i stället reglera hur uppföljning ska ske.

